

บทความวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดสตูล

ราซี ฮัยยูเส๊ะ, เดช คำเคน, นูรอห์ คาเดร์, สุไมยะต์ มั่นยามีน, สิริวรรณ ขุนดำ

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล 2.วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ภาษาอาหรับ 3.นำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับ กลุ่มเป้าหมายครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล 3 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนดาร์ลุมาอาเรฟมุลนิธิ โรงเรียนมุสลิมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา โดยใช้วิธี วิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มครูสอนภาษาอาหรับจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการโดยวิเคราะห์ผลการการศึกษาสภาพจริงการจัดกิจกรรมสะท้อนปัญหาการสอนภาษาอาหรับและร่วมแลกเปลี่ยนเสนอการออกแบบสื่อภาษาอาหรับที่จะใช้ในเว็บแอปพลิเคชัน

ผลการศึกษาพบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ตามความเห็นของครูผู้สอนพบว่า มี 5 ด้าน 1)สภาพปัญหาทางด้านตัวครูซึ่งมีภาระงานมากไม่มีเวลาเตรียมการสอน 2)สภาพปัญหาด้านตัวผู้เรียนนักเรียนขาดทักษะพื้นฐานด้านภาษาอาหรับในการอ่าน เขียน ฟัง และพูด 3)สภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับ 4)สภาพปัญหาทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตร 5)สภาพปัญหาทางด้านสื่อการเรียนการสอนมีจำนวนจำกัดและไม่มีที่น่าสนใจ

คำสำคัญ: สภาพปัญหาการเรียนรู้อาหรับ, ภาษาอาหรับ, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

RESEARCH

Study of the problems of Arabic language learning management in private Islamic schools in Satun Province

Ramsee Hubyusoh, Det Khamken, Noor Kader, Sumaiyat Manyamin, Siriwan Khuntam

Abstract

This articles 1) to study the current state of research articles in private self-taught schools in Satun Province. 2) analyze problems and stories learned about this matter. 3) present recommendations on the development of systems and regulations. The target group for teachers of 3 private Islamic schools in Satun Province are: Darul Maaref Foundation School Muslim Studies School Thammasat Wittaya School using qualitative research methods. Data were collected from in-depth interviews with a group of informants. 15 Arabic language teachers. Tools used in research to interview target groups Conducted by analyzing the results of the study, organizing activities to reflect on problems in teaching the Arabic language and exchanging proposals for designing Arabic media to be used in web applications.

The results of the study found that the conditions of Arabic language teaching in private Islamic schools in Satun Province, according to the opinions of teachers, involve five aspects: 1) The problem of teachers, who have a lot of workload and no time to prepare for teaching. 2) Student problems: Students lack basic skills in the Arabic language in reading, writing, listening, and speaking. 3) Environmental problems: The school environment and atmosphere are not conducive to teaching the Arabic language. 4) Problems with the curriculum and teaching management: Teachers do not understand the content of the curriculum. 5) Problems with teaching media are limited and not interesting.

Keywords: Problems in learning the Arabic language, Arabic language, Private Islamic school

บทนำ

ภาษาในโลกนี้นับว่ามีความสำคัญกับมนุษย์และมนุษย์นำมาใช้อย่างแพร่หลายมากมายหนึ่งในนั้นคือ ภาษาอาหรับ ที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันและใช้ในการเรียนรู้ และการปฏิบัติศาสนากิจของมุสลิม โดยเฉพาะในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย อันได้แก่ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) มีประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิมที่ยึดถือในหลักคัมภีร์อัลกุรอานที่ถูกประทานลงมาด้วยภาษาอาหรับ ดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสในคัมภีร์ อัล-กุรอาน (ซูเราะห์ยฺฮุซุฟ : 2) ความว่า "เราได้ให้อัลกุรอานลงมาเป็นภาษาอาหรับ เพื่อพวกเขาจะได้ตรัสในคัมภีร์ อัล-กุรอาน (ซูเราะห์ยฺฮุซุฟ : 2) ความว่า "เราได้ให้อัลกุรอานลงมาเป็นภาษาอาหรับ เพื่อพวกเขาจะได้ใช้ปัญญาตรึงตรอง" (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย,2542) ภาษาอาหรับไม่ใช่แค่เพียงสิ่งจำเป็นเพราะเป็นคำสอน คำอ่านของอัลกุรอานเพียงอย่างเดียว แต่ภาษาอาหรับเป็นภาษาในการศึกษาหาความรู้ทางอิสลามศึกษา อีกทั้งยังเป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารใน โลกอาหรับและภูมิภาคอาเซียน จากการสำรวจของ Internet World Statistics พบว่า ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่มี ผู้ใช้มากที่สุดอันดับที่ 5 ของโลก และเป็น 1 ใน 6 ภาษาสำคัญที่ใช้ในสหประชาชาติและเป็นภาษาราชการของ 26 ประเทศ เช่น อิรัก คูเวต จอร์แดน แอลจีเรีย บาห์เรน ปาเลสไตน์ซาอุดีอาระเบีย และอื่น ๆ ภาษาอาหรับ ของ ศาสนาอิสลามที่เติบโตได้อย่างรวดเร็วที่สุด และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวมากขึ้นทุกปี โดยสถิติล่าสุดในปี 2014 มีผู้ พูดภาษาอาหรับได้ทั้งหมด 246 ล้านคนจากทั่วโลก (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2558) ภาษาอาหรับจึงเป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อชาวมุสลิม ส่งผลให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

กระทรวงศึกษาธิการ(2546) ได้ตระหนักในความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดให้สาระภาษาอาหรับเป็น สาระหนึ่งในหลักสูตรอิสลามศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 “เข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้า ติความบัพัญญูดีอิสลามและสื่อความหมาย ของบัพัญญูดีอิสลามได้ การเรียนภาษาต่างประเทศไม่ได้เรียนเพื่อไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษา เท่านั้นแต่เป็นภาษาเพื่อให้สามารถใช้เป็นใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่างๆทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพ การที่ผู้เรียนจะใช้ข่าวสารได้ถูกต้อง คล่องแคล่วและเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษาดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ดีผู้เรียน จะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนการจัดการเรียน การสอนต้องสอดคล้องกับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของภาษาการจัดการเรียนภาษาการจัดการองค์การ สอนภาษาจึงควรจัดกิจกรรมให้หลากหลายทั้งกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาและกิจกรรมการฝึกผู้เรียนให้รู้ วิธีการเรียนภาษาด้วยตนเองควบคู่ไปด้วยอันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่พึ่งตนเองได้และสามารถเรียนรู้ได้ ตลอดชีวิตทั้งนี้การสอนภาษาต่างประเทศมีรูปแบบการฝึกและทำกิจกรรมที่หลากหลายที่จะใช้กันอยู่ในโลกแต่ การนำมาปฏิบัติจริงในห้องเรียนมีข้อจำกัดหลายประการเช่นจำนวนนักเรียนความถนัดของครูเป็นต้น (Ruslan,2022)

กระบวนการเรียนการสอนภาษานั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อทักษะและความสามารถที่ใช้ภาษาของผู้เรียน (เยาวลักษณ์อภิชาติวัลลภและคณะ, 2551) การเรียนการสอนภาษาอาหรับปัจจุบันในสถาบันโรงเรียนเอกชน สอนศาสนายังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่นผู้สอนไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้แต่จะสอนโดยใช้การสอน

แบบบรรยาย ไม่มีกิจกรรมเสริม ไม่นั่น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับที่ หลากหลาย เช่น แบบเรียน ห้องปฏิบัติการทางด้าน ภาษา ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษาอาหรับหรือใช้ภาษา อาหรับปนกับภาษาอื่น ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้สอนไม่ได้จบ ภาษาอาหรับโดยตรง ขาดความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูทำ ให้การสอนไม่มีคุณภาพและไม่มีประสิทธิภาพ (อฮมัดซาคี มาหามะ และอิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต, 2552)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่แท้จริงเกี่ยวกับเรื่องนี้จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขสอดคล้องกับปัญหาและสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน

การพัฒนาการเรียนรู้อาหรับในประเทศไทย

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในความสำคัญกับภาษาอาหรับนับเป็นสาระหนึ่งในหลักสูตรอิสลาม ศึกษา พ.ศ. 2546 และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้อาหรับไว้ว่า เข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้คั่นคว้า ติความบทยุติ อิสลามและสื่อความหมายของบทยุติอิสลามได้ ในส่วนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ในแต่ละระดับชั้นที่ สะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ แบบบูรณาการในสาระอิสลามศึกษาได้ระดับวิชาอัล-กุรอาน ซึ่งผู้เรียนจะต้อง เรียนเป็นภาษาอาหรับ หลักสูตรภาษาอาหรับในประเทศไทยมีทุกระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับ มัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาในระดับประถมศึกษามีการเรียนภาษาอาหรับในหลักสูตรอิสลามส่วนใน ระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายโรงเรียนสังกัดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะมีรายวิชาภาษาอาหรับ โดยเฉพาะ และวิชาอื่นๆที่เรียนด้วยภาษาอาหรับ เช่นวิชาประวัติศาสตร์อิสลาม วิชาฮาดิษ วิชากุรอาน วิชาฟิก เป็นต้น(หลักสูตรอิสลามศึกษาแกนกลาง, 2551)

ภาษาอาหรับไม่ใช่แค่เพียงจำเป็นต้องเรียนเพราะเป็นคำสอนของอัลกุรอานเพียงอย่างเดียว ปัจจุบัน ภาษาอาหรับเป็นภาษาประจำชาติของหลายประเทศ ที่ใช้พูดกันโดยทั่วไปมากที่สุด อยู่ในอันดับที่ 5 ของ โลก ซึ่งใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาราชการมากกว่า 20 ประเทศและเป็นภาษาประจำชาติ อีกกว่า 300 ล้านคน คนที่ พูดภาษาอาหรับ จะอยู่กันหนาแน่นในแถบตะวันออกกลาง และมีเป็นกลุ่มๆ อยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ ภาษาอาหรับยังเป็นภาษาทางราชการ ขององค์การสหประชาชาติ สันนิบาตอาหรับ องค์การ การ ประชุมอิสลาม และสหภาพแอฟริกาอีกด้วย(อฮมัด ลูโบะเต็ง, 2559) ปัจจุบันในประเทศไทยเองโรงพยาบาล หลายแห่ง พยายามที่จะหาล่ามที่เป็นภาษาอาหรับเนื่องจากเทคโนโลยีการแพทย์ของประเทศไทยได้รับความ นิยมของชาวอาหรับเป็นอย่างมาก ชาวอาหรับจำนวนมากจะมารักษาตัวที่โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครเป็น จำนวนมาก จึงเป็นธุรกิจหนึ่งที่ทำให้ความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี(ปัญญา นาวงษ์, 2560) ปัจจุบันหลักสูตรภาษาอาหรับได้มีการเปิดสอนในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

ความสำคัญของภาษาอาหรับในสังคมไทยปัจจุบัน

ด้วยกระแสความนิยมของคนในตะวันออกกลางต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยทำให้ความต้องการผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับเพิ่มสูงขึ้นในหลายสาขาอาชีพ ปัจจุบันมีชาวอาหรับมา รักษาที่โรงพยาบาล กรุงเทพมหานคร 22,000 คน ทำให้ทางโรงพยาบาลเปิดรับล่ามภาษาอาหรับหลายอัตรา สำหรับลูกค้าอาหรับส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการโรงพยาบาลกรุงเทพจะเป็นชาวยูเออี อันดับ 1 รองลงมาคือ กาตาร์ และคูเวต นายชัยวัฒน์ ตามไท ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานคูโบ เปิดเผยว่า ภาพรวมการท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกกลาง ที่เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยนั้น ประเมินภาพนับตั้งแต่เปิดภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ ถือว่าดีใจความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้ดีมาก เนื่องจากตลาดตะวันออกกลาง นิยมเดินทางมาเที่ยวไทย โดยเฉพาะมีความชื่นชอบทะเลเมืองไทยค่อนข้างมาก อาทิ ประเทศคูเวต โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (ยูเออี) อิหร่าน และซาอุดีอาระเบีย โดยในปี 2562 ก่อนเกิดการระบาดโควิด-19 มีชาวตะวันออกกลางมาเที่ยวไทยกว่า 500,000 คน ซึ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้นิยมท่องเที่ยวเป็นครอบครัว มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง โดยการมาเที่ยวไทยพบว่า มีการใช้จ่ายสูงกว่า 15,000 บาทต่อคนต่อวัน หรือเฉลี่ยทริปละ 105,000 บาทต่อคน เนื่องจากนิยมท่องเที่ยวแบบสะดวกสบาย ซัปปิ้งสินค้า และบริการเพื่อสุขภาพ ทานอาหารในร้านดีๆ มีนอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศซาอุดีอาระเบียกลับมาฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างกัน นักท่องเที่ยวซาอุดีอาระเบียมาเที่ยวไทยเพิ่มขึ้น ในช่วง 1-2 ปีนี้ จาก 96,000 คน ในปี 2565 มาอยู่ที่ 149,000 - 156,000 คน และมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า 107,000 บาทต่อหัว มีระยะเวลาเที่ยวในไทยเฉลี่ย 12 วัน ต่อทริป ถือว่ามีตัวเลขที่สูงในระดับของนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากมาเที่ยวก็ยังเดินทางมาตรวจรักษาพยาบาลในไทยแน่นอนจะส่งผลดีต่อ ธุรกิจเฮลท์แคร์ในไทย(ชนิดาภา ไมตรีแก้ว,2554)

ดังนั้นในการทำธุรกิจกับคนอาหรับให้มีความคล่องตัวเราจึงต้องเรียนรู้ด้านภาษาอาหรับให้มากขึ้น เพราะฉะนั้นภาษาอาหรับที่ใช้จึงมีไม่เฉพาะแค่คนที่นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น ปัจจุบันภาษาอาหรับสามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมากไม่ว่าจะเป็นด้านการท่องเที่ยว การบริการด้าน สุขภาพ โรงแรม ธุรกิจระหว่างประเทศ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่น่าเสียดายที่บัณฑิตที่จบด้านภาษาอาหรับมีน้อยมากไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะในโรงพยาบาลเอกชนที่ ต้องการคนที่มีความรู้ด้านภาษาอาหรับไว้รองรับกลุ่มผู้ใช้บริการจากตะวันออกกลาง ซึ่งข้อมูลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับ เพื่อนำมาพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศชาติให้รุ่งเรือง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ภาษาอาหรับถือเป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อประชาชน ส่วนใหญ่เพราะเป็นภาษาของคัมภีร์อัลกุรอานที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบศาสนกิจสำหรับมุสลิม อีกทั้งยังเป็น ภาษาสำหรับการเรียนรู้การค้นคว้า และการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ประกอบการมีความต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ เพื่อให้มีความรู้ด้านภาษาอาหรับควบคู่กับวิชาสามัญตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้รับความสนใจจากคนในพื้นที่อย่างมาก เพราะโรงเรียนประเภทนี้จัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาสามัญและ หลักสูตรวิชาอิสลามศึกษาที่มีการสอนที่เน้นภาษาอาหรับและมลายูสนองตอบตามความต้องการของคนในพื้นที่ รัฐบาลไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย (Medical Hub of Asia) ทำให้การเติบโตกลุ่มนักท่องเที่ยวใน
โลกอาหรับเพิ่มมากขึ้นซึ่งส่งผลให้ความต้องการบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับมีเพิ่มมากขึ้น(นายภราดร
อารวรรณ, 2563)

วิธีการศึกษาสภาพปัญหา

การศึกษาสภาพปัญหาเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่ม ครูสอนภาษาอาหรับ
จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการโดยวิเคราะห์ผลการการศึกษา
สภาพจริงการจัดกิจกรรมสะท้อนปัญหาการสอนภาษาอาหรับและร่วมแลกเปลี่ยนเสนอการออกแบบสื่อภาษา
อาหรับที่จะใช้ในเว็บแอปพลิเคชัน

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงรายละเอียดของปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษา
อาหรับและใช้ข้อมูลที่ได้รับเพื่อสร้างแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมเพื่อมุ่งหวังที่จะเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการ
เรียนรู้ที่ทันสมัย กระตุ้นความคิด และสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียน การศึกษานี้ไม่เพียง
เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาอาหรับแต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งหมด ที่นำไปสู่

การเติบโตและความสำเร็จของนักเรียนใน
อนาคต.

ในการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการ
เรียนรู้ภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลามจังหวัดสตูลทีมวิจัยได้มีการจัด
กิจกรรม workshop โดยเชิญตัวแทนครูที่สอน
ภาษาอาหรับโรงเรียนละ 5 ท่านได้แก่
โรงเรียนดารุลมาอาเรฟมุสลิมิ โรงเรียนมุสลิม
ศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยาหลังจากนั้น
ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มนำเสนอปัญหา

การจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับที่ตนเองประสบ และมีการเก็บข้อมูลในรูปแบบสัมภาษณ์

หลังจากนั้นทีมวิจัยนำผลการ
นำเสนอปัญหาและจากการสัมภาษณ์
ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่ครูสะท้อน
ออกมานำมาวิเคราะห์สรุปผลการศึกษาเป็น
ประเด็นข้อๆ

สรุปผลศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล การสอนภาษามีผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอย่างไรก็ตาม การเผชิญหน้ากับปัญหาในกระบวนการสอนภาษาอาหรับเป็นเรื่องควรทำเพื่อพัฒนาวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ และทันสมัย การศึกษาสภาพปัญหาการสอนภาษาอาหรับเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการพัฒนาการสอนภาษาอาหรับ การทำความเข้าใจถึงปัญหาที่นักเรียน ครู และระบบการสอนประสบปัญหาที่มีบทบาทสำคัญในการก้าวขึ้นสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นสภาพการณ์ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ผ่านกระบวนการสำรวจและวิเคราะห์พบว่าปัญหาการจัดการเรียนภาษาอาหรับของนักเรียนมีมาก ซึ่งทางกลุ่มผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญต่างๆ ที่สามารถนำมาอธิบายข้อสรุปปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ตามความเห็นของครูสอนภาษาอาหรับเป็นรายชื่อทั้ง 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาทางด้านตัวครู

สภาพปัญหาทางด้านตัวครู พบว่า ครูมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร เนื่องด้วยภาระงานฝ่ายที่มีเยอะดังที่ครูโยธา ครูโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ปัจจุบันภาระงานการสอนของครูมีจำนวนชั่วโมง 25 คาบต่อชั่วโมงต่อสัปดาห์นับว่าเยอะมากแล้ว ขณะเดียวกันครูยังมีภาระอื่นๆอีกนอกเหนือจากงานสอนเช่นการดูแลกิจกรรมของนักเรียนทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน” ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของครูหวันอัสมะ ปะดุกา ครูโรงเรียนมุสลิมศึกษาแล้วว่า

“การที่ครูรับภาระงานมากเกินไปทำให้ครูรู้สึกเหนื่อยล้าไม่มีเวลาที่จะมานั่งคิดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือผลิตสื่อการสอนเพื่อนำมาสอนนักเรียนทำให้เกิดผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง”

นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้สอนหลายคนต่อชั้นเรียน ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ครูใช้สื่อในการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลายทำให้ไม่เต็มที่ในการสอน ครูไม่ใช้ภาษาอาหรับในห้องเรียน เพราะขาดทักษะการสอนและไม่เชี่ยวชาญในรายวิชานั้น ส่วนแนวทางการแก้ไขโดยปรับพื้นฐานครูผู้สอนที่จบการศึกษาสาขาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอาหรับ แบ่งภาระงานครูผู้สอนอย่างชัดเจนและเหมาะสม ควรมีการจัดอบรมภาษาอาหรับให้กับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องเทอมละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อยแบบ สรรหาครูผู้สอนที่จบทางด้านภาษาอาหรับ โดยเฉพาะหรือชาวต่างชาติ

การที่ครูมีภาระงานมากจนเกินไปส่งผลกระทบต่อการสอนภาษาอาหรับได้ในหลายด้านดังนี้

- 1) ด้านคุณภาพการสอน ครูที่มีภาระงานมากอาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมการสอนเท่าที่ควรซึ่งอาจส่งผลให้คุณภาพการสอนลดลงได้ (ปวีณา มีชูสม,2017). การมีภาระงานมากสามารถทำให้ครูไม่สามารถให้ความสำคัญกับการเตรียมการสอนได้ตามที่ต้องการ สิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนและผลการเรียนของนักเรียนได้หลายแง่มุมเช่นกันการเตรียมการสอนมี perparation time ในการวางแผนเนื้อหาการสอน ทำการสำรวจความเข้าใจของนักเรียน และวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและระดับความรู้ของนักเรียนครูที่มีภาระงานมากอาจไม่มีเวลาทำทุกขั้นตอนนี้อย่างละเอียด ทำให้คุณภาพของการสอนลดลง นักเรียนบางคนอาจไม่ได้รับความสนใจที่เพียงพอหรือไม่ได้รับการสนับสนุนที่จำเป็นในการเรียน

- 2) ด้านการให้คำแนะนำและติชม ครูที่มีภาระงานมากอาจไม่สามารถให้คำแนะนำและติชมนักเรียนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเวลาที่จะให้ความสนใจและวิเคราะห์ผลงานนักเรียน เนื่องจากต้องใช้เวลามากกับภาระงานอื่น ๆ ที่ต้องทำ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอ
- 3) ด้านความเชื่อมั่นของนักเรียน นักเรียนบางคนอาจรู้สึกไม่มั่นใจในการเรียนหรือถามคำถามเพิ่มเติม เนื่องจากครูมีภาระงานมากและไม่สามารถให้เวลาเพียงพอ ครูทุกคนเห็นดีเห็นชอบ ผลกระทบที่สำคัญที่สุดคือความเชื่อมั่นของนักเรียนต่อครูอาจลดลง เพราะเขาอาจรู้สึกว่าคุณครูไม่ได้ให้ความสนใจหรือคำแนะนำอย่างที่เขาควร อาจทำให้มีผลกระทบต่อผลการเรียนและการพัฒนาทักษะของนักเรียนด้วย นอกจากนี้ยังมีผลกระทบทางจิตวิทยาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของครูเอง ซึ่งอาจทำให้ครูไม่สามารถให้การสนับสนุนทางอารมณ์แก่นักเรียนได้ตามที่ต้องการ การรับมือกับภาระงานเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถรักษาความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพในการสอนได้ แต่ในกรณีที่ภาระงานมากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อทั้งด้านกายและใจ ครูอาจต้องมีการจัดการเวลาและงานอย่างเหมาะสม เรียนรู้ทักษะในการลดอัตราการทำงาน และต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถรักษาความเชื่อมั่นของนักเรียนและความสุขของตัวเองไว้ได้(Hamami,2022)
- 4) ด้านสุขภาพครู การมีภาระงานมากอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งกายและใจของครู เป็นไปได้ที่ครูอาจรู้สึกเครียดหรือหงุดหงิดทำให้มีผลกระทบต่อสถานะจิตใจของครู(นิภาวรรณ ศิริธนิกุล,2023)การทำงานหนักมักจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่เสมอ ถ้าครูมีภาระงานมาก อาจทำให้ครูต้องทำงานนานเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพทั้งกายและจิตให้เกิดปัญหาได้ร่างกายอาจมีอาการตึงเครียดหรือปวดเมื่อยทำงานมากเกินไป การนอนไม่เพียงพอก็สามารถทำให้ครูรู้สึกเหนื่อยและไม่มีความพร้อมในการทำงานในด้านจิตใจ เมื่อมีภาระงานมาก ครูอาจเผชิญกับความกดดันที่สูงขึ้น อาจทำให้เกิดความเครียดและล้าสมองได้ ทั้งนี้การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและคงทนต่อภาระงานที่เพิ่มขึ้นไปได้(จารุวรรณ ทองขุนดำ, 2022)

2. สภาพปัญหาทางด้านตัวนักเรียน

สภาพปัญหาทางด้านตัวนักเรียน พบว่า นักเรียนไม่มีทักษะพื้นฐานด้านภาษาอาหรับในการอ่าน เขียน ฟัง และพูด นักเรียนไม่มีแรงจูงใจไม่เห็นคุณค่าความสำคัญของการเรียนภาษา นักเรียนไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญ นักเรียนไม่มีความกล้าแสดงออกเพราะกลัวการใช้หลักภาษาไม่ถูกต้อง การสอนยากที่จะทั่วถึงมีนักเรียนหลายรูปแบบ ไม่ได้เรียนตามลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง ฟังพูดอ่านเขียน นักเรียนไม่รู้แนวทางการนำไปใช้ นักเรียนอยู่ในยุคเทคโนโลยีมีสิ่งที่ยากจนสมาธิผู้เรียนในชั้นเรียนมากเกินไป นักเรียนขาดความชอบในภาษาอาหรับ นักเรียนพักผ่อนไม่เต็มที่ ดังที่ครูอาหรับรุดดีน ครูโรงเรียนมุสลิมศึกษา ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“เหตุผลหนึ่งที่นักเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอาหรับเพราะเรียนแล้วไม่ได้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน กลับไปบ้านไม่รู้จะไปใช้พูดกับใครส่วนในโรงเรียนโอกาสได้ใช้ก็กับครูที่สอนตนเองเท่านั้น”

การไม่มีทักษะพื้นฐานในการใช้ภาษาอาหรับในทั้ง 4 ทักษะหลักๆ อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้หลายด้าน เริ่มจากด้านการอ่าน การไม่มีทักษะในการอ่านอาจทำให้นักเรียนพบความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูล ความคิดเห็นและความรู้ที่ถูกแบ่งปันในภาษาอาหรับ. การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญเพราะมันเป็นประตูทางเข้าสู่โลกของความรู้และความเข้าใจ ส่วนการเขียน การไม่มีทักษะพื้นฐานอาจทำให้นักเรียนลังเลในการสื่อสารหรือแสดงความคิดเห็นของตนเอง(Zulianah,2022) การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญในการแสดงออกถึงความคิด และการฝึกเขียนสามารถช่วยพัฒนาทักษะในการสื่อสารได้ ส่วนการฟัง นักเรียนที่ไม่มีทักษะในการฟังอาจพบความยากลำบากในการเข้าใจคำพูด การให้ความหมาย และการตอบสนองต่อการ

สื่อสาร การฟังเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้และสื่อสารในทุกๆ ระดับ ส่วนการพูด การไม่มีทักษะในการพูด อาจทำให้นักเรียนละเว้นโอกาสในการแบ่งปันความคิด การเรียนรู้ และการสื่อสารกับผู้อื่น การพูดเป็นทักษะที่จำเป็นในการสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ผลกระทบทั้งหมดนี้ทำให้นักเรียนรู้สึกไม่มั่นใจในการเรียนรู้ ลดความสนใจ และอาจส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา. การให้การสนับสนุนและการฝึกฝนในทักษะทางภาษาอาจเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะนี้ไปในทางที่ดีขึ้น(Ruslan,2022)

ส่วนแนวทางการแก้ไขโดยปรับพื้นฐานเตรียมภาษา ก่อนเปิดภาคการเรียนให้กับผู้เรียน อบรมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศสำหรับต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป ห้ามผู้เรียนนำโทรศัพท์มาใช้ในห้องเรียนยกเว้นกรณีที่ทำให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อภายนอก

3. สภาพปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับ เกิดจากอิทธิพลของภาษาแม่ โดยส่วนใหญ่จะเป็นสังคมที่พูดภาษาไทย ไม่ค่อยได้ใช้ภาษาอาหรับในการสนทนา ระหว่างเพื่อนและครู และในการใช้ชีวิตประจำวัน นักเรียนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาอาหรับของครูคนไทย ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียนดังที่ครูอาบิดะห์ ครูโรงเรียนมุสลิมศึกษาให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ไม่มีกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้นักเรียนพูดภาษาอาหรับเนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่อำนวย” เนื้อหาบางรายวิชาไม่น่าสนใจ ใช้ภาษาอาหรับน้อยเกินไป และงบประมาณที่ส่งเสริมด้านภาษามีไม่เพียงพอ

การเรียนภาษาในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนได้หลายด้านเนื่องจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่เพียงพออาจทำให้การพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนติดขัดหรือล่าช้าได้ เรื่องของเสถียรภาพทางจิตใจเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนภาษา เมื่อนักเรียนต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นธรรมชาติ อาจทำให้พวกเขามีความไม่มั่นคงในการเรียนรู้ นอกจากนี้ความไม่เอื้ออำนวยยังสามารถทำให้นักเรียนรู้สึกไม่มีกำลังใจในการเรียนภาษา ทำให้การตั้งใจและความกระตือรือร้นลดลง การมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมยังสามารถทำให้นักเรียนหลงลืมภาษาเป้าหมายได้ง่าย ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างไม่รู้จบ ถ้าหากไม่มีการสนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและความตั้งใจที่เพียงพอ ในทางอื่น ๆ การสื่อสารและการโต้ตอบกับครูและเพื่อนร่วมชั้นมีความสำคัญในการฝึกฝนทักษะทางภาษา แต่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยนี้ ความห่างไกลนี้อาจทำให้การสื่อสารลดลง ทำให้นักเรียนมีความไม่สะดวกในการฝึกทักษะการสื่อสารทางภาษาอาหรับ กล่าวคือการเรียนภาษาอาหรับในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยสามารถทำให้นักเรียนพบกับความท้าทายในการพัฒนาทักษะทางภาษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและความตั้งใจที่เพียงพอจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ(Fadzil,2023)

ส่วนแนวทางการแก้ไขจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดทำห้องกิจกรรมเฉพาะภาษาอาหรับหรือกำหนดวันภาษาอาหรับ รณรงค์ให้มีแผ่นป้ายและคำศัพท์ต่างๆ ที่เป็นภาษาอาหรับในบริเวณโรงเรียน จัดกิจกรรมการแข่งขันทักษะทางด้านภาษาอาหรับภายในโรงเรียนหรือองค์กรภายนอก

4. สภาพปัญหาทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สภาพปัญหาทางด้านหลักสูตรและแบบเรียน พบว่า ครูผู้สอนไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรไม่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและผู้เรียน แนวทางการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับการเรียนภาษา เนื้อหาข้อมูลขาดความต่อเนื่อง คาบเรียนเยอะ จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน การปรับเปลี่ยนคาบสามัญศาสนา

การที่ครูผู้สอนไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตรนั้น ๆ สามารถมีผลกระทบทางบวกหรือลบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้หลายทาง ถ้าครูมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน นักเรียนจะได้รับประโยชน์มากมายจากการเรียนรู้นั้น ไม่เพียงแต่เพิ่มความเข้าใจในวิชานั้น ๆ เท่านั้น แต่ยังสามารถส่งผลให้นักเรียนรู้คุณค่าของการเรียนรู้และมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองมากขึ้น ถ้าครูไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนไม่ได้เป็นไปตามคาดหวัง อาจจะไม่มีความสับสนหรือไม่มั่นใจในข้อมูลที่รับ นอกจากนี้ยังอาจส่งผลให้นักเรียนมีความไม่พอใจในการเรียนและถอนตัวออกจากกระบวนการเรียนหรือไม่อยากเรียนต่อ

ส่วนหลักสูตรไม่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและผู้เรียนนั้น ก็จะส่งผลต่อการเรียนภาษามีผลกระทบที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาและการสื่อสารของนักเรียน ถ้าหลักสูตรไม่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและผู้เรียน อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ทั้งทางจิตวิญญาณและวิชาการ การบรรยายผลกระทบทางจิตวิญญาณ เริ่มจากความไม่พอใจที่เกิดขึ้นในผู้เรียน นักเรียนอาจรู้สึกไม่มีความเชื่อมั่นในการเรียนภาษา เพราะรู้สึกว่าหลักสูตรไม่ตอบโจทย์ความต้องการหรือสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวันของพวกเขา เช่น ภาษาที่ถูกร้องเรียนไม่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาหรือสิ่งที่พวกเขาสนใจ ในทางวิชาการก็มีผลกระทบที่สำคัญ เนื่องจากการเรียนภาษาที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้นักเรียนพลาดการพัฒนาทักษะพื้นฐาน เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ นักเรียนอาจไม่รู้สึกถึงความสนุกสนานในการเรียนภาษา เนื่องจากขาดความท้าทายหรือความน่าสนใจในหลักสูตร(นวพรรณ เชื้ออ่ำ,2023)

ส่วนแนวทางการแก้ไขต้องมีหลักสูตรสถานศึกษา จัดอบรมสร้างความเข้าใจให้กับครูผู้สอนในด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา สร้างหรือดึงความสนใจ ความชอบและเห็นความสำคัญต่อภาษา จัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนภาษา เลือกเนื้อหาที่น่าสนใจและเหมาะสมกับบริบทผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้

5. สภาพปัญหาทางด้านสื่อการเรียนการสอน

สภาพปัญหาทางด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า สื่อมีจำนวนจำกัดและไม่มีความน่าสนใจ ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาในพื้นที่ และไม่มีความหลากหลาย การขาดแคลนสื่อที่ดีสามารถมีผลกระทบทางการเรียนอย่างมาก เพราะมันไม่เพียงแต่ทำให้เราเรียนรู้ได้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อความเพลิดเพลินและความหลากหลายในการเรียนภาษาด้วยเมื่อเรามีสื่อที่ไม่เพียงพอหรือไม่น่าสนใจเลย อาจทำให้การเรียนภาษากลายเป็นหน้าที่ที่น่าเบื่อและเหนื่อยล้า การใช้สื่อที่ไม่ดีอาจทำให้สูญเสียความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ได้นอกจากนี้ สื่อที่ขาดแคลนความหลากหลายอาจทำให้เราไม่สามารถเข้าถึงทางที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนของเราได้ บางคนชอบการเรียนรู้ผ่านการฟัง บางคนชอบการอ่าน และบางคนชอบการเรียนรู้ผ่านการทำ ดังนั้นการเติมเต็มสื่อที่มีคุณภาพและหลากหลายลงไปในการเรียนภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนแนวทางการแก้ไข การปรับใช้สื่อการเรียนทางอินเทอร์เน็ต การใช้เนื้อหาทางอินเทอร์เน็ตเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การใช้วิดีโอ, การสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์, หรือแอปพลิเคชันที่สอดคล้องกับวิชาที่เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชนิดาภา ไมตรีแก้ว(2554).การจัดวางเส้นทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กรณีศึกษาบริษัทเอ็กซ์โซติกส์เทอะเวย์ จำกัด
นวพรรณ เชื้อถั่ว, ชวนคิด มะเสนะ, ไพวุฒิ ลังกา. "รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก." Journal of MCU Social Science Review 12, no. 1 (2023): R1-14.
- ปวีณา มีชูสม. (2017). การศึกษาสภาพการปฏิบัติภาระงานของครูใน สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมา. สิกขวารสารศึกษาศาสตร์, 4(1), 60-67.
- จารุวรรณ ทองขุนดำ, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, มีชัย ออสุวรรณ. (2022).ภาวะหมดไฟของครูที่ไม่มีวิทยฐานะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 วิทยเขต รัชโยธิน. วารสารมจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 1083-1096.
- นิภาวรรณ ศิริธนิกุล, รุจีร์ ภูสาระ, ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2023). แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อการลดภาระงานตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี, 13(1), 52-61.
- อัมมัต ฐโษเต็ง,2559.สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา).มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ปัญญา นาวงษ์. (2017). ปัญหา และ แนวทาง พัฒนา คุณภาพ ล่าม ภาษา อาหรับ ด้าน การ ท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ในประเทศไทย. Journal of Islamic Studies, Prince of Songkla University, 8(1), 18-34.
- ภราดร อารวรรณ. (2563).คู่มือการเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมอาหรับเพื่อเตรียมความพร้อมในการเดินทางไปเยือนและรับรองการเดินทางเยือนประเทศไทยของประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- นายไชยา อองศารา.ครูภาษาอาหรับโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา.สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2566.
- นางสาวหวันอัสมะ ปะดุกา.ครูภาษาอาหรับโรงเรียนมุสลิมศึกษา.สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2566.
- Zulianah, Evi, Nicky Estu Putu Muchtar, and Aridlah Sedy Robikhah. "PeningkatanKemahiran Menulis Arab Melalui Penerapan Pembelajaran Baca Tulis Al-Qur'an." Al-Mada: Jurnal Agama, Sosial, Dan Budaya 5.3 (2022): 277-290.
- Fadzil, N. A., Jaafar, N., & Rofiee, M. M. (2022). Hubungan Motivasi Pelajar Terhadap Penguasaan Bahasa Arab. Jurnal Kesidang, 7(1), 194-210.
- Ruslan, N. A., binti Abd Kadir, N., & bin Hasan, M. R. (2022). Halangan Bertutur Bahasa Arab di Kelas dalam Kalangan Pelajar IPT.
- Hamami, Hamdan Bin, and M. Al-Muz-Zammil Bin Yassin. "Beban tugas sampinganguru di sekolah rendah di Negeri Johor." JuPiDi: Jurnal Kepimpinan Pendidikan 9, no. 1 (2022): 1-20
.https://www.matichon.co.th/economy/news_2939875
https://workpointtoday.com/saudi-arabia-on-saudi-division-2030-project/